

Celotáborovka na putáku

PAVEL BÁR - PAVLÍK

Je na vodáckém putáku možné realizovat celotáborovou hru? Skloubit ji s každodenním putováním, neustálým balením, útoky komárů, deštěm i nečekanými překvapeními? Nestačí krásná příroda, plavba po nádherné řece a občas nějaký ten program?

Kvalitní celotáborová hra nám především jednoduše pomůže systematicky dosáhnout našich výchovných záměrů. Děti navíc motivuje a učí je každodenní dílčí snahou dospět k většímu a náročnějšímu cíli. Jinak málo lákavé úkoly, učení či trénink mění v napínavou soutěž nebo veselou zábavu. Dobrá celotáborová hra a její vhodně zvolený symbolický rámec zpestřuje průběh putovního tábora zejména mladším účastníkům. Pomáhá překonávat stereotyp a každodenní těžkosti v podobě neustálého vybalování a opětovného balení, vyšší fyzické zátěže, všudypřítomné vlhkosti a dalších negativních stránek vodáckého putování. Celotáborovka se může při putáku stát velkolepým pomocníkem, nejen pro svou zmíněnou „oddychovou“ funkci, ale může prodchnout celou atmosféru tábora, pomoci s vodáckým výcvikem, hrami i dalším programem.

JAK SESTAVIT CELOTÁBOROVOU HRU PRO PODMÍNKY PUTOVNÍHO TÁBORA?

Existuje vícero možností, jak celotáborovou hru na putáku realizovat, ale základní postup je shodný se stálým táborem. Zároveň je při plánování potřeba vzít v úvahu náročnost jednotlivých úseků, které se daný den splouvají (a z toho plynoucí únavu osazenstva), konkrétní místa táboření či zastávek během plavby a také náročnější podmínky pro táboření. I při perfektním naplánování vás ale může vždy překvapit nějaká náhoda: zavřený kemp, několik deštivých dnů za sebou, časový skluz, apod.

1) STANOVTE SI CÍLE

Stejně jako v případě jakéhokoliv jiného programu je i v tomto případě nejdůležitější vědet, proč CTH na putáku vůbec děláte a čeho chcete dosáhnout.

- ▶ Chci děti cvičit ve vodáckých dovednostech?
- ▶ Chci je naučit něco o historii vodáctví?
- ▶ Chci posilovat spolupráci v rámci posádek (družin)?

Zodpověděním otázky proč a stanovením cílů dostanete seznam priorit, které neustále sledujte při dalším plánování, a to nejen CTH, ale vlastně celého tábora. Na myslí mějte i složení účastníků, jejich vodácké schopnosti, materiální zázemí oddílu a možnosti technického zabezpečení putáku.

2) VYBERTE VHDNÝ RÁMEC

Na začátku úvah o vhodném symbolickém rámci CTH je třeba mít na paměti druh putovního tábora (jedná se o puták na klidné řece, divočejší vodě, plachetní puták,…) a složení účastníků tábora (věk, pohlaví,…). Podle druhu putovního tábora je dobré vybrat nejprve několik vhodných námětů a z nich následně volit, a to zejména s ohledem na atraktivnost pro děti.

- ▶ Pro vlčata a žabičky budou určitě zajímavější plavby vikinga Vika než plavba „Matyldy“ po Indu nebo Afgánistánem, která zase zaujme rovery.
- ▶ Zatímco pro puták na klidnější řece je lepší volit jízdu deltou Dunaje s Expedicí Delta, pro plachetní puták bude vhodnější některé z plachetních dobrodružství námořníka Rudy Krautschneidera.

V námětech pak hledejte ty momenty, které se nejlépe hodí pro naplnění vašich cílů, a ty pak maximálně využijte.

3) ZVOLTE ETAPY NEBO KOMPLETNÍ OBAL

CTH můžete zařadit jako jednotlivé etapy, „kompletní obal“ celého tábora nebo obě mož-

PAVEL BÁR - PAVLÍK (27)
Vodní skaut z třebičské Šestky, kterou dříve vedl, nyní výchovný zpravodaj Hlavního kapitanátu VS. Studuje DAMU, žije se psaním a mluvením o divadle.
ja.pavlik@seznam.cz

TIPY PRO CTH NA VODĚ:

- *Viking Vike* – vhodnější pro menší děti, z několika knih o chytrém vikinském chlapci a jeho patáliích vyberte kapitoly, které se budou pro váš tábor nejlépe hodit.
- *S Matylidou po Indu* – zdaří se vám dobrodružná plavba hlubokým údolím divokého, zpěněného Indu, které před vámi nikdo nesplul? Navázat můžete i volným pokračováním *S Matylidou v Afghánistánu*.
- *Expedice Delta* – vydejte se s libereckými vodáky do splstité delty Dunaje.
- *Plachetníci kolem světa* – obeplujte se svérázným námořníkem Rudolfem Krautschneiderem a jeho plachetníci Polárka svět pro pírkó tučňáka z Antarktidy.
- *Piráti z Karibiku* – táborová stálce, vyplujte s kapitánem Sparrowem hledat Černou perlu, nebo naopak pomozte posádce Černé perly shromáždit všechny mince z pokladu Aztéků.
- *Vodní svět* – daleká budoucnost, svět zalitý vodou, lidé přežívají na plovoucích atolech a sní o suché zemi, kterou nikdy neviděli.
- *Poselství svatojánských proudů* – příběhy vodních skautů ve známé někdejší části Vltavy, která je dnes zaplavena Slapskou přehradou.
- *Raftáci* – vyberte z filmu příhodné situace pro váš puták, takovou CTH vaši skautští teenageři určitě nečekají.
- *Proč bychom se netopili* – humorná klasika o záladnostech i krásách vodáctví, vhodná hlavně pro začínající vodáky.

nosti zkombinujte, což je pro putovní tábor nevyhodnější variantou.

Jednotlivé etapy jsou na přípravu i realizaci méně náročné, jsou kratší a dá se při nich snadněji improvizovat v případě nečekaných okolností. Tento způsob je jednodušší a zároveň vhodnější pro splouvání náročnějších řek.

Putovní tábor s „kompletním obalem“ vašich činností je mnohem náročnější. Přináší také nebezpečí, že některé účastníky CTH nezaujme a zkomplikuje tím průběh tábora jim i vám. Při neustálém balení, starostech o přivázanou bagáž, zapnuté vesty apod. bude sice obtížnější na symbolický rámec stále myslet a udržovat jej, na druhou stranu se překonání obtíží a náročnost může vyplatit. Výsledek dobře propracované CTH bude totiž výrazně lepší, silnější a působivější.

4) KOMBINUJTE PLÁN PUŤÁKU S CTH

Nejnáročnější fází, která je třeba věnovat nejvíce času, je rozplánování CTH na jednotlivé úseky. Je třeba brát v úvahu podmínky místa, kde se jednotlivé činnosti a hry budou odehrávat, a čas, který jim na místě budete moci věnovat vzhledem k délkám a náročnosti denních úseků plavby. Výhodou při plánování pochopitelně je, pokud řeku známe například z dřívějšího sjíždění. V této fázi bude nezbytné plán trasy a jednotlivé etapy CTH vhodné kombinovat a navzájem přizpůsobovat.

- ▶ Nejprve určete délky a náročnost denních úseků plavby, místa zastávek a táboření a případný větší doprovodný program v daném úseku (trénování na jezu, návštěva pamětihodnosti v okolí apod.).
- ▶ Při plánování využijte kilometrůž - v ní zjistíte, zda se pro některou etapu nehodí peřeje, jez, soutok řek nebo jiná místní „specialita“ v daném úseku.
- ▶ Propojte CTH co nejvíce s místním prostředím, bude o to působivější: etapa na některém jezu, peřeji nebo zřícenině po cestě zaujme víc než etapa vždy na konci dne v kempu.
- ▶ Náročnější a delší části CTH nechte na dny, kdy přímo neplujete, ale táboříte na místě; před takovými dny zařaďte i případné noční etapy CTH, druhý den můžete posunout budíček, což ve dnech plavby není obvykle vhodné.

5) NAPLÁNUJTE JEDNOTLIVÉ ETAPY A JEJICH CÍLE, ZAČNĚTE TVOŘIT PŘÍBĚH

Když máte rozplánováno, kdy a kde se jaké činnosti mají dělat, je vhodné sestavit si celkový plán etap, jejich cílů a možných částí zvoleného příběhu k použití. Srovnáním zjistíte, zda se etapy příliš nepodobají, zda nejsou příliš fyzicky náročné, zda na sebe navazují a zda díky nim postupujete k naplnění cílů stanovených na začátku. Propojením těchto souvislostí začnete tušit, které části ze zvoleného námětu použijete, a „váš“ příběh se pomalu rodí. Při zpracování legendy berte v úvahu i obecné zásady pro její tvorbu, nutnost sehrání, vrcholů, apod.

6) PROPRACUJTE PROSTŘEDÍ CTH

Na putáku nelze na rozdíl od stálého tábora v takové míře navodit atmosféru prostředí, v němž se CTH odehrává. Pochopitelně nemůžete žít v chatrčích nebo mít uprostřed tábora lodní můstek s kormidlem. Nejjednodušším způsobem navození prostředí je pojmenovat lodě, funkce nebo místa v souladu se symbolickým rámcem. Proč by se z „obyčejné“ Sázavy nemohl na pár dní stát divoký Indus? Proč by nemohl být jídelníček sestaven z pirátských pokrmů?

Na putáku není k dispozici ani tolik materiálu jako na stálém táboře. Obzvláště důležité je proto důkladně propracovat libreto, které dětem s pomocí jejich fantazie navodí zvolené prostředí co nejlépe a zprostředkuje jim silnější zážitek. Motivální scénka na začátku nebo v průběhu tábora určitě neškodí, děti pobaví a do hry je více vtáhne.

7) MĚŇTE PLÁNY A IMPROVIZUJTE

Budte připraveni, že na putáku je většinou nutně častěji a ve větší míře měnit plány. Důvodem může být cokoliv: dešť, přílišná únava, jiné místo táboření nebo časový skluz (ať z důvodu velkého množství cvaknutí nebo tréninku na pěkném jezu). V takovém případě je třeba dát přednost prioritám na úkor celotáborovky. Pochopitelně je důležitější uvařit jídlo, usušit věci, ošetřit bolístky a postavit stany než odehrát plánovanou etapu CTH. Tu je pak nutné improvizovaně provést v kratší či zjednodušené variantě, nebo odložit na další den.